

C-hepatiidi viiruse uuringud

Analüüsid:

C-hepatiidi viiruse vastased antikehad	S-HCV Ab	Kliinilise keemia ja laboratoorse hematoloogia osakond
C-hepatiidi viiruse vastased antikehad (kinnitav uuring)	S-HCV Ab conf	Immuunanalüüsi osakond
C-hepatiidi viiruse RNA hulk	P-HCV RNA QN	Immuunanalüüsi osakond

C-hepatiidi viirus (HCV) on flaviviiruste sugukonda kuuluv RNA viirus. C-hepatiidi viiruse ülekande toimub põhiliselt nakatunud vere ja kehavedelike kaudu. Seksuaalset ülekannet esineb harvem (2–5%), perinataalset ülekannet emalt lapsele esineb 1–5% juhtudest. HCV jaotatakse kuueks peamiseks genotüübiks ning mitmeks alatüübiks. 80–90% nakatunutest on haiguse kulg asümptomaatiline, 10–20% esineb ikterusega haigusvorm. Fulminantseid haigusvorme esineb harva. 50–80% jääb püsima krooniline viirusekandlus, neist 20% areneb maksatsirroos, eriti neil, kellel kaasub mõni muu maksa kahjustav faktor (alkoholi tarvitamine, B-hepatiit, HIV), 1–4% areneb hepatotsellulaarne kartsinoom.

C-hepatiidi inkubatsiooniaeg on kuni 50 päeva. Kuus päeva peale nakatumist on veres määratav HCV RNA. HCV-vastased antikehad (IgM ja IgG) ilmnevad 8–12 nädalat peale nakatumist, kuid see võib võtta aega ka kuni kuus kuud. Immuunsupressiooniga patsientidel (nt AIDS) ei pruugi antikehi tekkida. Kroonilise infektsiooni ajal võivad HCV Ab ja HCV RNA muutuda ajuti negatiivseteks. Enne ravi alustamist on alati vajalik määrata C-hepatiidi viiruse genotüüp, kuna erinevad genotüübid alluvad ravile erinevalt. Viiruse hulk (HCV RNA QN) on oluline nii enne ravi alustamist kui ka raviefekti hindamiseks.

Uuritav materjal, selle võtmine, saatmine ja säilitamine

HCV Ab:

Katsuti	Geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane kollase rõngaga või kollane kork)
Säilivus	Seerum +4 °C seitse päeva; -20 °C pikemat aega

HCV RNA QN:

Katsuti	K2E/K3E-katsuti (lilla kork)
Analüüsitav kogus	1,0 mL plasmat
Säilivus	Veri toatemperatuuril üks päev, +4 °C kaks päeva. Kui proovimaterjali ei saa 24 tunni jooksul laborisse saata, tuleb plasma eraldada. Plasma toatemperatuuril üks päev, +4 °C kolm päeva, -20 °C kolmkümmend päeva

Analüüsi tegemise aeg

HCV Ab: tööpäeviti

HCV RNA QN: 2 korda nädalas

Analüüsimeetod

HCV Ab: mikropartiklitega kemoluminestsents-immuunmeetod (CMIA)
HCV RNA QN: reaalaja polümeraasi ahelreaktsioon (PCR)

Vastuse vorm

HCV Ab: positiivne/negatiivne
HCV RNA QN: viiruse hulga arvulised väärtused

Näidustus ja kliiniline tähendus

1. Sõeluuring doonoritel: HCV Ab, HCV RNA
2. Kahtlus HCV infektsioonile: HCV Ab, HCV RNA
3. Ravi jälgimine: HCV RNA QN

C-hepatiidi markerite tõlgendamine:

HCV Ab	HCV RNA QN	Tõlgendus
Negatiivne	Negatiivne	HCV infektsiooni ei ole
Negatiivne	Positiivne	Äge hepatiit, jälgida HCV Ab teket, immuunsupressiooniga patsient
Positiivne	Negatiivne	Läbipõetud hepatiit, krooniline hepatiit (infektsiooni kulg võib olla muutlik ja antud hetkel on viiruse tase liialt madal) Valepositiivne HCV Ab tulemus
Positiivne	Positiivne	Äge või krooniline hepatiit

HCV RNA QN: Tulemus 0 IU/ml ehk negatiivne tulemus näitab viiruse puudumist antud proovimaterjalis või on viiruse hulk alla meetodi määramispiiri. < 12 IU/ml näitab HCV olemasolu aga viiruse hulk jääb alla meetodi kvantiteerimispiiri.

Doonorite sõeluuringu käigus saadud HCV Ab positiivne tulemus kinnitatakse alati teise – *immunoblot*-meetodiga (HCV Ab conf).

Raili Randoja/Kaja Vaagen

Uuendatud 21.09.2020